

GEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Tuszyn
1. Nazwa Budynek mieszkalny, tzw. „Willa Marta”		2. Czas powstania lata 20 – te XX w.	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			4. Adres Tuszyn, ul. 3-go Maja 49, dz. nr ewid. 124/1, obr. 9
			5. Przynależność administracyjna Województwo łódzkie Powiat łódzki wschodni Gmina Tuszyn
			6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

Budynek został wzniesiony w latach 20. XX w. w rejonie nowo powstałej dzielnicy miasta pn. „Tuszyn – Las”, będącej założeniem urbanistycznym „miasta – ogrodu”, w sąsiedztwie cmentarza żydowskiego. Projekt budowy na obecnym etapie nie został odnaleziony, jego autorstwo nieznane. Budynek pierwotnie prawdopodobnie pełnił funkcję pensjonatu na co wskazują jego cechy architektoniczne (m.in. układ pomieszczeń) oraz zwyczajowa nazwa własna „Willa Marta”, umieszczona w szczycie facjaty elewacji frontowej. W okresie po II wojnie światowej teren nieruchomości, na której zlokalizowana jest willa został przejęty przez Skarb Państwa (MSW), na jego terenie znajdował się milicyjny ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, obecnie stanowi własność gminy Tuszyn.

Obiekt o ścianach zewnętrznych murowanych z cegły ceramicznej, obustronnie otynkowanych, dwukondygnacyjny, bez podpiwniczenia, przykryty wielospadowym, łamanym dachem mansardowym, obecnie krytym papą, ze skrajnie szeroką pięcioboczną facjatą usytuowaną w obrębie połąci frontowej, przykrytą dachem o prostopadle położonej kalenicy, z okapami nieznacznie wysuniętymi przed lico elewacji. Budynek jest założony na rzucie wydłużonego prostokąta, o dwutraktowym układzie wnętrza, ze skrajnie zlokalizowaną klatką schodową, schody dwubiegowe z okładziną lastrykową.

Budynek jest wzniesiony w stylistyce uproszczonego neobaroku (forma bryły), z akcentami dekoracyjnymi nawiązującymi do architektury ludowej (detal snycerski z motywem solarnym w nadprożach okien mansardowych), pierwotnie prawdopodobnie o bogatszym wystroju architektonicznym (usuniętym w okresie powojennym). Obiekt stanowi przykład lokalnej architektury mieszkalnej o charakterze letniskowym z okresu międzywojennego oraz historyczne świadectwo zabudowy dzielnicy miasta-ogrodu „Tuszyn-Las”. Architektura budynku, pomimo częściowych przekształceń, prezentuje walory artystyczne.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Budynek ogólnie w technicznie złym stanie zachowania. Ściany zewnętrzne zawilgocone z ubytkami tynkowania; miejscowe spękania muru, w strefie gzymsu wieńczącego (ściana boczna); dach fragmentarycznie zarwany, ubytki w papowym pokryciu, korozja biologiczna więźby dachowej; stolarka otworowa zniszczona, częściowo zdekompletowana, otwory okienne i drzwiowe w kondygnacji parteru przesłonięte płytami wiórowymi; niesprawny system odprowadzenia wód opadowych (brak części rynien i rur spustowych). We wnętrzu stropy drewniane zawalone. W parterze posadzki betonowe miejscowo uszkodzone.

Częściowo zachowana historyczna forma bryły (drzwi wejściowe w elewacjach podłużnych prawdopodobnie były poprzedzone werandami), pokrycie dachu wtórne, prawdopodobnie częściowo usunięte elementy wystroju sztukatorskiego (elewacje) i snycerskiego (strefa dachu), częściowo wymieniona stolarka otworowa.

W budynku należy przeprowadzić generalne prace remontowo-konserwatorskie i restauratorskie oraz modernizacyjne, w związku z adaptacją do nowej funkcji oraz dostosowaniem do współczesnych wymogów użytkowych (m.in. media).

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

mgr inż. arch. Wojciech Palczyński - grudzień 2022 r.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized initials and a surname, positioned below the name of the author.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Aleksandra Stępień

*dotyczy zabytków nie wpisanych do rejestru zabytków i nie włączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków